Nordland Bonde- og Småbrukarlag

Årsmelding 2019

Mye er likt, men ikke alt

Nortura
bondens selskap

Foto: Rune Bendiksen / Studio B13

Målsettingen hos oss og våre konkurrenter er den samme. Best mulig økonomi til eierne.
I Nortura er det bonden som eier.

Innhold

Hilsen fra leder.....4
Tillitsvalgte og ansatte.....7
Andre valgte og oppnevnte ombud.....8
Lagets virksomhet.....9
REKO.....12
Regnskap 2019.....14
Aktiviteter og årsrapporter.....17
Lokallag pr februar 2020.....25
5 råd for god bondehelse.....27

Nordland Bonde- og Småbrukarlag
Gullsvågvn 10
8980 Vega

Telefon 932 44 599
E-post nordland@smabrukarlaget.no
Nettside www.smabrukarlaget.no/nordland
Facebook www.facebook.com/NordlandBS

Forsidebilde: Ingjerd Hagen, Hattfjelldal

Hilsen fra leder

Fotosyntesen - naturens egen magi og kretsløpet som vi er en del av - synes ikke lenger å være allmenkunnskap. Forståelsen av hvordan det grønne klorofyllet, vann, lys og CO2 medvirker til økt produksjon av biomasse er nærmest fraværende i debatten. Plantene kan gjennom fotosyntesen lage alle de stoffene vi og dyr er avhengig av for å kunne leve.

Gjennom god agronomi og gjennom å pleie jordsmonnets aktivitet kan vi ta vårt ansvar for reduserte CO2- og metanutslipp. Vi har en liten andel matjord som kan brukes til korn- og grøntdyrking. Det meste av Nordland er grasmark, beite og utmark. Skal ikke vi få ta vårt ansvar? Skal vi akseptere at klimaregnskapet er lagd slik at alt vi importerer tilfaller et annet lands regnskap? I ytterste konsekvens kan det forståes dithen at om vi avvikler norsk landbruk, så vil vi bidra til å redde klimaet! Klimakontrakten faglagene har inngått med regjeringa har mangler. Men med vår bredde av kunnskap og erfaring fra næringa må vi stå på for forskning og dokumentasjon av det vi gjennom generasjoner har erfart. Vi må arbeide for aksept av at det er naturens enestående organisme og kretsløp som er løsninga. Landbruket er en del av løsninga på klimautfordringene.

«Vi har ingen bønder å miste» sa vi i Nordland og Norsk Bonde- og Småbrukarlag da det kom til reduksjon i melkeproduksjon på grunn av bortfall av Jarlsberg-eksport. Vi ønsket en frikvote på 100.000 liter som ikke skulle berøres av nedtrekk. Vi fikk ikke gjennomslag, og skrev dermed ikke under avtalen (det gjorde Norges Bondelag alene).
I Nordland prøvde vi å dra i gang ei mobilisering og motivering retta inn mot små og mellomstore melkeprodusenter, ved å vise hvordan NBS gjennom de siste års jordbruksforhandlinger hadde fått gjennomslag for satsing på bruk opp til 30 årskyr. Vi fikk dessverre ikke våre samarbeids-partnere med på det, men vi vil ha trykk på saken også i 2020. Vi har rett og slett ingen bruk å miste, heller ikke melkeprodusenter!

Det store lageret av frossent sauekjøtt gav en vekker til mange utenfor næringa. Nei, det er ikke Nortura som har hele ansvaret. De tre kjedene vil ikke ta inn sesongprodukt de ikke kan konkurrere med gjennom sin egen produktportefølje. La oss håpe det norske folk husker dette til kommende slaktesesonger.
I kjøttproduksjoner er det stort sett overproduksjon med lave produsentpriser. De som har mulighet til det setter inn flere dyr for å øke inntjeningen, men forsterker problemene i møte med markedet. Norsk Bonde- og Småbrukarlag har skissert tre løsninger (som også er i tråd med klimautfordringene):

- Vi må produsere mer av maten på norske innsatsfaktorer som gras og beite. Om produksjonen går noe ned, vil vi vinne på markedsbalanse og mulighet til økt pris.
- Vi må produsere mer korn, potet og grønt. Her er det stort markedspotensiale nasjonalt.
- Vi må få stoppet regjeringas økende import av varer vi kan dyrke fram sjøl. Nå signeres snart avtale med Mercosur-landene, hvor bl.a. mer biff fra Sør-Amerika vil finne veien til norske bord.

I Nordland merker vi etterspørselen etter lokalproduserte og beitebaserte produkter gjennom oppstart av REKO-ringene vi har tatt initiativ til det siste året. Det vil si; vi var med og etablerte de første ringene, men så har dyktige produsenter i lokalmiljøene tatt ansvaret og driver fram videre etableringer av REKO-ringer over hele fylket. Stor takk til alle som gjør landbruksmiljøet og lokal matproduksjon større! Her er også plass til flere; det etterspørres flere bær- og grøntprodukter. Her er rom for de urbane dyrkerne, for andelslandbruket, for de som dyrker regenerativt i en stor hage og unge som vil teste ut landbruket som levevei uten å investere seg til fant. Velkommen på laget!

Vårt mandat er bruk av norsk jord, beite og utmark for å dyrke fram mat til en stadig økende befolkning nasjonalt og globalt. Vår kamp forener krefter med våre venner i den internasjonale småbrukerorganisasjonen La Via Campesina, hvor målet om å opprettholde gode lokalsamfunn, rekruttere til jordbruksnæringa og produsere trygg mat i lokale kretsløp er felles. Vår politikk er framtidas løsning – lokalt og globalt!

Astrid T. Olsen
fylkesleder

Felleskjøpet
Det finnes ei tid da tida ikke alltid strekker til.
Vi er klare til innsats.
Når alt skal spire og gro vokser også arbeidsmengden. Vi hjelper deg i den travleste tida med rask service, et bredt produktutvalg og digitale løsninger som forenkler hverdagen.
Min Gård
Boka
Ring 72 50 50 50 for reservedeler og teknisk support på landbruksmaskiner.

Tillitsvalgte og ansatte 2019

Fylkesleder
Astrid Tove Olsen
Beiarn/Bodø BS
astridtoveolsen (a) gmail.com
952 79 775

Nestleder og kasserer
Per-Anton Nesjan
Vega BS
per.anton.nesjan (a) signalbox.no
907 38 869

Styremedlem
Birte Lykkegaard
Fauske/Sørfold BS
lykkegaard.birte (a) gmail.com
482 72 827

Styremedlem
Ingjerd Hagen
Hattfjelldal BS
hagen.ingjerd (a) gmail.com
902 63 803 / 751 85 250

Styremedlem
Gerbrand Vink
Lofoten BS
gerbrand.vink (a) outlook.com
954 29 895

Fylkessekretær
Margrethe Figved
nordland (a)
smabrukarlaget.no
932 44 599

Varamedlemmer til styret:
1. Thor Holand, Steigen BS
2. Jon Karstein Hansen, Hamarøy/Tysfjord BS
3. Per Arne Knædal, Saltdal BS
4. Marita Olsen, Steigen BS
5. Arnt Ellingsen, Hamarøy/Tysfjord BS

Revisorer:
Fast: Trine Martinsen, Rana BS
Fast: Ørjan Johansen, Rana BS
Vara: Hans Artur Heggli, Rana BS
Vara: Anders Solum, Rana BS

Valgkomité:
Leder: Astrid Hagen, Harangsfjord BS (permisjon)
Medlem: Bjørn Mikal Knutsen, Hamarøy/TysfjordAndøy BS
Medlem: Eirin Bjune, Beiarn/Bodø BS

Andre valgte/oppnevnte ombud

Rovviltutvalget i Nordland BS, leder	**Terje Nystabakk**
Partnerskap Landbruk	**Astrid T. Olsen** **Per-Anton Nesjan**
Landbruksforum Nordland	**Lars Morten Rødås** **Brynjar Dalen**
Nordland Landbruksselskap	**Ann Chr. Theodorsen**
Prosjekt Utmark	**Ann Chr. Theodorsen**
Inn På Tunet arbeidsgruppe	**Eirin Bjune**
Samarbeidsforum Gås	**Jan Theodorsen**
Nordlands grønne hjerte	**Marielle de Roos**
Jordvern Nordland	**Susanne Greff**
Arbeidsutvalget i Nordnorsk Landbruksråd	**Astrid T. Olsen**
Ungdomsrepresentant på NBS-landsmøtet	**Arnt Ellingsen**
Valgnemnda i NBS (til nov'19) *Valgnemnda i NBS (fra nov'19)*	**Rakel Nystabakk** **Brynjar Dalen**
Landsstyret i NBS	**Marielle de Roos**
Ordfører i NBS (til nov'19)	**Per-Anton Nesjan**

Er du oppdatert på det som skjer i fylkes- og lokallaget?

Det meste av informasjon går nå ut som e-post eller på telefon/sms.
Hvis du ikke har hørt fra lokal- eller fylkeslaget i det siste, kan det være at vi ikke har gyldig e-postadresse eller telefonnummer til deg.

Ta gjerne kontakt på nordland@smabrukarlaget.no
eller på telefon 932 44599, så ordner vi det!

Lagets virksomhet

Ved utgangen av 2019 hadde Nordland Bonde- og Småbrukarlag 337 medlemmer. De aller fleste medlemmene er fordelt på de 18 lokallagene rundt omkring i fylket, mens 11 er direktemedlemmer i fylkeslaget .

Fylkesstyret har hatt 12 styremøter i perioden, hvorav to fysiske og 10 via Messenger. Saker som har vært behandlet er bl.a. kollektivtransporyten til/fra Mosjøen vgs, innspill til jordbruksforhandlingene, innspill til prioritering av arktiske midler, høringsuttalelse om ny RMP og om ny forskrift om UT-/RT- og RK-midler, produksjon av brosjyre, uttalelse i beitekonflikt Kvalnes, oppstart av REKO-ringer, andelstyegning i Arktisk kompetansesenter for sau, kontingentstruktur i NBS, planlegging av jubileum i 2021, og oppfølging av lokallagene.

Ordninga med at hvert lokallag har en fadder i fylkesstyret er videreført, og fadderne har hatt 5 ringerunder til sine respektive lokallag i løpet av året.

På landsmøtet i Norsk Bonde- og Småbrukarlag var lokallagene Fauske/Sørfold, Harangsfjord, Hattfjelldal, Saltdal og Velfjord representert. Fylkeslaget stilte med fylkesleder, fylkessekretær og ungdomsutsending.

Fylkesleder har deltatt på Nordnorsk Økokonferanse og oppstartsmøte for REKO-ring i Bodø i april, informasjon om REKO-ring i Hattfjelldal i september, arrangert informasjonsmøte i samarbeid med Matmerk i Bodø i november, samarbeidet med 4H-Nordland om sponsorer til 4H Landsleir i Bodø 2020, i november arrangert Filmvisning og deltatt i debatt i Stormen om klimaendringer og matsikkerhet i regi av Bodø/ Beiarn BS sammen med Arne Bardalen, Utviklingsfondet og Jan Ivar Botnan, forsvarets forskningsinstitutt .

Nordnorsk Landbruksråd (NNLR)
De nordnorske Bonde- og Småbrukarlagene har vært representert av Astrid T. Olsen i AU, arbeidsutvalget, og med Birger Bull som vararepresentant. NNLR søker å forene nordnorske interesser når det gjelder rekruttering til landbruksskoler, kandidater til verv i landbrukssamvirke, å bygge faglige nettverk og styrket forskningsinnsats for det nordnorske landbruket.

På siste FoU-samling kom det fram at vi de siste 20-30 årene hadde hatt nedgang i forskning på sorter til nordnorsk dyrking. Dette søker vi finansiert i samarbeid med NIBIO og NLR, og ønsker å gjenoppta forsøk på gårdsnivå. Det ble sagt i klartekst at sortsforsøk utprøvd på Holt, Tromsø, ikke gav resultat for resten av landsdelen.

Det har vært satset tungt på å finne ei merkeordning for Arktisk Landbruk. Dette prosjektet ble avviklet da AU fikk meldinger fra landbrukssamvirke om at de ikke ville finansiere ei slik merkeordning. Innovasjon Norge vurderer om de vil følge opp på selvstendig grunnlag.

Astrid deltar også som NNLRs representant i EnMac, et forskningsoppdrag for å teste om tarefôring av drøvtyggere gir redusert utslipp av metan, og om tare kan være et godt fôrmiddel. NIBIO Tjøtta utfører forsøket ledet av Nord Universitet i et samarbeid med Aarhus og Madrid Universitet.

Astrid representerer også NNLR i et samarbeid med alge- og oppdrettsnæring med sikte på å etablere BGINN, et blå-grønt innovasjonssenter ved Nord Universitet (Nordland og tidl. Nord-Trøndelag). Foreløpige arbeidsområder er søken etter ressurser som kan være gjødsel- og proteinprodukter i lokale kretsløp. Fra landbrukets side fremlegger vi behovet for reine produkter som ikke bringer gift eller tungmetaller inn i landbrukets kretsløp.

Partnerskap landbruk
Leder, nestleder og/eller fylkessekretær har representert på møtene. Nordland fylkeskommune overtar fra 2020 driften av partnerskapet, som et resultat av flytting av flere statlige oppgaver til regionalt nivå. Fylkesmannen deltar som part i møtet, men alle økonomiske midler som skal brukes til rekruttering, tilrettelegging og kompetansebygging fordeles fra Nordland fylkeskommune. Nordland fylkeskommunes landbruksstrategier vil være førende for framtidige satsinger.

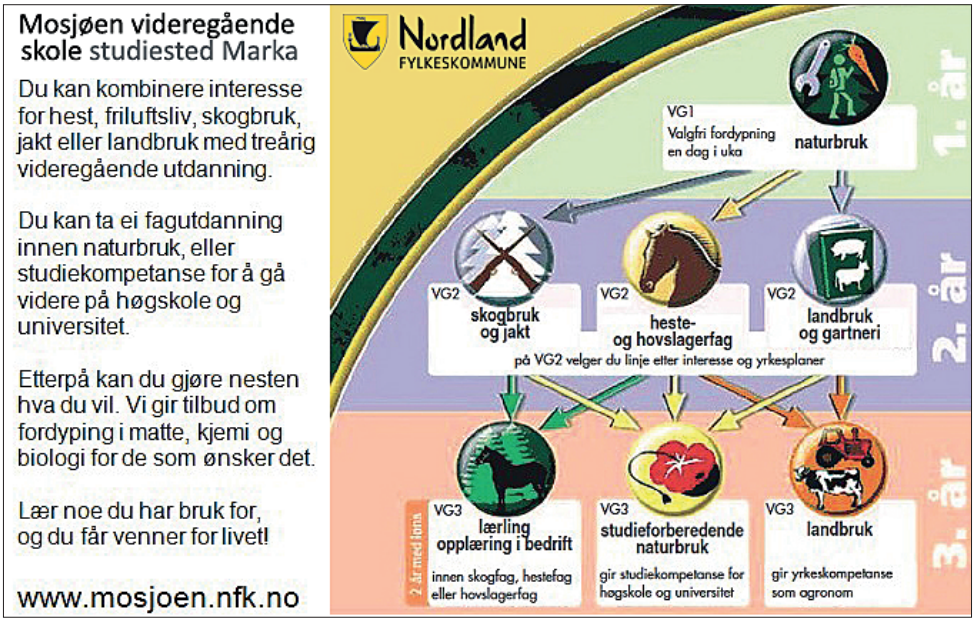

Reko-ringer

HVORDAN FUNGERER DET

En Reko-ring er et matnettverk der flere lokalmatprodusenter annonserer varer på en felles Facebook-side. Reko-ringen har et fast sted hvor kjøpere og selgere møtes. Kundene forhåndsbestiller varer via Facebook-siden.

Hver Reko-ring har en egen Facebookgruppe der alle produsenter som ønsker å delta legger ut salgsannonse og beskriver produkter som selges.

Kunder som ønsker å kjøpe varer bestiller enkelt ved å kommentere annonsen som ligger ute, der kunden spesifiserer hvilke produkter og mengde man ønsker å bestille. Alle bestillinger er bindende og kunden henter varer til avtalt tid.

Hver enkelt reko-ring har et fast utleveringssted der forhåndsbestilte varer leveres ut. Utleveringen varer ofte en halvtime, gjerne på kveldstid.

- Produsenter tar selv ansvar for å følge regelverket med matsikkerhet og skatt.
- Ingen medlemsavgifter fra produsenter eller kunder.
- Kun tillatt å selge egenproduserte matvarer og eventuelle biprodukter fra matproduksjonen.

REKO-RINGER

REKO-ring

REKO står for REttferdig KOnsum. Salgsnettverket ble først etablert i Finland i 2013, og fire år seinere sørget Norsk Bonde- og Småbrukarlag for at REKO-ringene kom til Norge. Nå er det ca 40 ringer rundt om i landet, med 450 selgere og over 100.000 kunder. Bøndene selger varene sine direkte til forbruker, uten mellomledd og salgsavgifter.

Hver REKO-ring har sin egen Facebook-gruppe, der tid og sted for utlevering av varer annoonseres. Selgerne legger ut annonser som forteller om gården og varene, og kundene bestiller ved å kommentere på annonsene. I tillegg har hver ring en egen gruppe bare for produsentene/selgerne, der man kan diskutere utleveringsdatoer og produksjons- og salgsrelaterte spørsmål.

I Nordland er det foreløpig fem REKO-ringer. Du finner dem her:
Brønnøysund: https://www.facebook.com/groups/435481990490067/
Mosjøen: https://www.facebook.com/groups/2431891010402790/
Mo i Rana: https://www.facebook.com/groups/196057988012985/
Bodø: https://www.facebook.com/groups/rekobodo/
Lofoten: https://www.facebook.com/groups/lofotenreko/

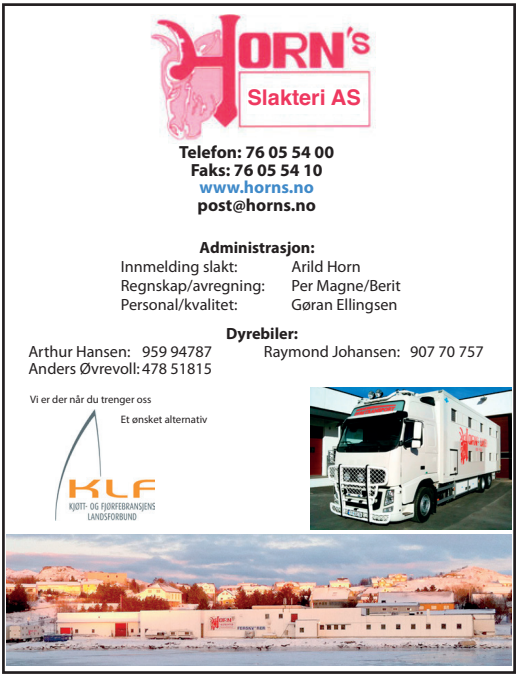

005 Per-Anton Nesjan Nordland Bonde- og Småbrukarlag
NO 937 904 029

Periode: Jan - Des 2019
Avdeling: 00-99
Prosjekt: 0-99999
Kontonr: 3000-8999

Resultat

Konto		Regnskap i år	Regnskap i fjor
	DRIFTSINNTEKTER		
3281	Kundeutbytte	0,00	304,00
	Salgsinntekter varer/tjenester	***0,00***	***304,00***
3401	Fylkessekretærtilskudd	30 000,00	30 000,00
3402	Tilskudd fra Gjensidige	15 741,00	16 361,00
3403	Tilskudd studiearbeid	1 600,00	0,00
3404	Tilskudd fra Norsk BS	48 450,00	37 000,00
3410	Annonser årsmelding	20 000,00	20 540,00
3420	Fylkeskontingent	107 514,22	109 961,81
	Offentlig tilskudd	***223 305,22***	***213 862,81***
	Sum driftsinntekter	**223 305,22**	**214 166,81**
	DRIFTSKOSTNADER		
5000	Lønn til ansatte	81 598,00	91 554,00
5180	Feriepenger beregnet	9 790,00	10 986,00
5182	Arb.giv.avg.påløpne feriepenger	495,00	561,00
5330	Godtgjørelse til styre- og bedr.forsaml.	10 000,00	0,00
	Lønninger, ferielønn og honorarer	***101 883,00***	***103 101,00***
5400	Arbeidsgiveravgift	4 158,00	4 668,00
	Arb.giveravgift, pensjonskostn etc.	***4 158,00***	***4 668,00***
6301	Kontorhold	5 000,00	1 250,00
6560	Rekvisita	0,00	1 138,50
6800	Kontorrekvisita	0,00	2 408,02
6803	Landbruket - Nordlands grønne hjerte	5 000,00	5 000,00
6804	Forprosjekt næringsutvikling	-44 952,00	13 069,00
6805	Kveldsseminar HRHW	11 820,00	0,00
6821	Trykking årsmelding	5 986,25	19 075,00
6823	Materiell	120,00	1 641,25
6861	Fylkesårsmøte	27 350,50	32 456,00
6862	Styremøter	6 758,32	11 130,67
6863	Samarbeidsforum for gås	4 411,00	4 788,00
6864	Andre møter	17 434,68	32 470,40
6866	Landsmøte	2 238,00	5 463,02
6867	Inspirasjonskurs	0,00	34 275,00
6868	Møter i lokallag	0,00	4 398,00
6869	Smaken av hele Norge	1 750,00	0,00
6940	Porto	3 117,35	5 599,00
7412	Kontingent organisasjoner	0,00	200,00
7770	Bank- og kortgebyrer	304,00	254,00
	Andre innkjøps-,tilvirkn. kostn. etc	***46 338,10***	***174 615,86***
	Sum driftskostnader	**152 379,10**	**282 384,86**

005 Per-Anton Nesjan Nordland Bonde- og Småbrukarlag
NO 937 904 029

Periode: ***Jan - Des 2019***
Avdeling: ***00-99***
Prosjekt: ***0-99999***
Kontonr: ***3000-8999***

Resultat

Konto		Regnskap i år	Regnskap i fjor
	Driftsresultat	**70 926,12**	**-68 218,05**
8050	Annen renteinntekt	103,00	50,00
	Finansinntekter	***103,00***	***50,00***
8140	Rentekostnad, ikke fradragsberettiget	73,00	0,00
	Finanskostnader	***73,00***	***0,00***
8285	Inntektsføring fra positiv G/T- konto	0,00	32 984,96
	Andre kapitalinntekter	***0,00***	***32 984,96***
	Avdelingsresultat	**70 956,12**	**-35 183,09**
8970	Privat uttak/innskudd	-108,00	1 074,33
8990	Udekket tap	10 308,00	0,00
	Avslutningskonti	**10 200,00**	**1 074,33**

Balanse

Konto		31.12.2019	31.12.2018

Balanse

	EIENDELER		
1500	Kundefordringer	3 175,00	0,00
1501	Kundefordringer	0,00	10 308,00
1801	Andeler	1 000,00	0,00
1920	Bankinnskudd	146 596,59	65 728,47
1921	NBS, studiekassen 4535.10.00523	3,00	20 786,00
1950	Bankinnskudd for skattetrekk	4 600,00	2,00
	Sum eiendeler	**155 374,59**	**96 824,47**
	GJELD OG EGENKAPITAL		
2050	Annen egenkapital	-97 892,13	-97 892,13
2090	Finnes ikke	36 257,42	0,00
2400	Leverandørgjeld	200,00	2 892,00
2600	Forskuddstrekk	-4 355,00	-16 642,00
2690	Andre trekk	1 582,00	1 582,00
2770	Skyldig arbeidsgiveravgift	-55,00	-326,00
2780	Påløpt arbeidsgiveravgift	-2 001,76	-1 101,76
2940	Skyldig feriepenger	-28 354,00	-21 594,00
	Sum gjeld og egenkapital	**-94 618,47**	**-133 081,89**
	Diff. eiendeler/gjeld og EK	**60 756,12**	**-36 257,42**

Aktiviteter og årsrapporter

Rovviltutvalget

Av Terje Nystabakk

Etter at tapene av sau/lam til rovvilt gikk ned over flere år, ser vi en økning i 2018 og -19. De største tapene oppsto i Hemnes der jerv sto for massive tap på Korgfjellet/Vesterfjella. For øvrig står som vanlig Hattfjelldal, Saltdal, Grane og Rana for de største tapstallene. Disse kommunene er også de som har flest sau på beite. Men det er også store prosentvise tap i enkeltområder i Fauske, Hamarøy og Narvik.

Grunnene til økte tap kan en spekulere over. Vi nevner at det over mange år har vært lite uttak av jerv ved lisensjakt, og at gaupa ikke har vært jaktbar på mange år fordi registrert bestand ligger under bestandsmål. Jerv og gaupe forårsaker de store tapene, en mindre del tilskrives kongeørn og bjørn.

Etter oppfordring fra Rovviltnemda vil Miljødirektoratet sette igang ekstraordinære uttak av jerv i de mest tapsutsatte beiteområdene.

Bortsett fra belastningen med tap av dyr er det spesielt to forhold som frustrerer dem som er utsatt for tap: Forskriften sier at dyreeier skal bære et «normaltap» på 2% sau/5% lam. Ved utmåling av erstatning viser det seg stort sett at dette fratrekket er blitt noen % høyere. Riktignok har Fylkesmannen rom for skjønn ved utmåling av erstatning, men etter vår mening ville det være rimelig å få en begrunnelse når søker får fratrekk i erstatning utover normaltap.

Det andre er at foringslam/kopplam som holdes på innmark regnes inn i grunnlaget når normaltap beregnes. Det synes urimelig ettersom denne delen av buskapen ikke er eksponert for tap til rovvilt, og holdes heime blant annet for å redusere tap i utmark.

Rovviltansvarlig deltar i arbeidsgruppa i prosjektet «Bedre jervjakt»(to møter i 2019), og har deltatt på et møte i Rovviltnemda.

Styremøte i ekte småbrukerstil

Av Ingjerd Hagen

Fylkesstyret gjennomfører de fleste møtene på «high tec»- vis; type telefonmøte på messenger… Det er tidseffektivt, men lite problemer med at folk ikke tør snakke… ofte snakker vi derfor samtidig..
På vårparten gjennomføres et fysisk møte der vi alle treffes (og ser hvem som skravler!).

I starten av april i 2019 hadde vi styremøte. Først «sprang vi en runde» i Bodø og samlet «too good to go»-mat hos et par hoteller. Videre bar turen i bil ut til Misvær, nærmere bestemt Ljønes. Her foregikk møtet på ekte småbrukervis. «Hotellet» var to sammenbygde nordlandshus som ble leid ut. Utsikt mot fjorden, og et vakkert aprillys! Stua rommet akkurat et fylkesstyre, spisebordet rakk til alle, og på kjøkkenet ble det til en flott lunsj av alt som var «for godt til å gå» - før sakslista kom på bordet.

Etter timer med diskusjoner kokkelerte Astrid og trylla frem en helt fortreffelig rett, minst på høyde med de beste hotellmiddager (og appetittforing); gammelsteik av sau! Heldige oss!

Senere på kvelden besøkte vi Eirin Bjune på Skjerstad, hun bodde et steinkast unna. Vi fikk en titt og omvisning på gården hennes som hadde blitt 4H gård nylig! Etter omvisning ble vi bedt inn på kaffe og vafler på kjøkkenet. Et kjempekoselig innslag, og enige var vi om at vi alle følte oss mer hjemme i en gjeng rundt et kjøkkenbord, enn rundt et digert bord på et hotellmøterom!

Neste dag fortsatte vi møtet frem til lunsj, og avslutta det hele med gitar og Nordaførr-Vårvisa!

Nordlands grønne hjerte

Av Marielle de Roos

Nordlands grønne hjerte er et 3-årig rekrutterings prosjekt. Det er finansiert av Fylkesmannen i Nordland, Nordland fylkes-kommune, Nordland Bondelag og Nordland Bonde -og Småbrukarlag. Målet for prosjektet er å øke søkertallene til naturbruks- skolene, Kleiva og Marka, og øke antall elever som går ut i landbruksnæringen etter fullført utdanning.

Tove Berre tok over prosjektlederstillingen i fjor etter Signe Pedersen, som gikk ut i svangerskaps permisjon. Prosjektet er nå i avslutningsfasen. Det skrives en årsrapport og resultatene skal legges fram om kort tid. Det er derfor ikke skrevet en årsrapport 2019.

Også i år har det vært skolebesøk på ungdomsskoler og introduksjonskurs i fjøsstell. Introduksjonskursene er gratis, og de har vært veldig populære. Kurset består av 10 timer teori og 10 timer praktisk arbeid, og gjennomføres på kveld og helg. Landbrukstjenesten Salten og Lofoten har også vært involvert i å rekruttere ungdommer. På kurset får ungdommene lære om fôring og stell av dyr, helse, sykdom og fødsler, melking, traktor og maskiner. Kursene er tilpasset ungdom fra 14 år og eldre, det er ingen krav om forkunnskaper, eller erfaring med dyr eller fjøs.

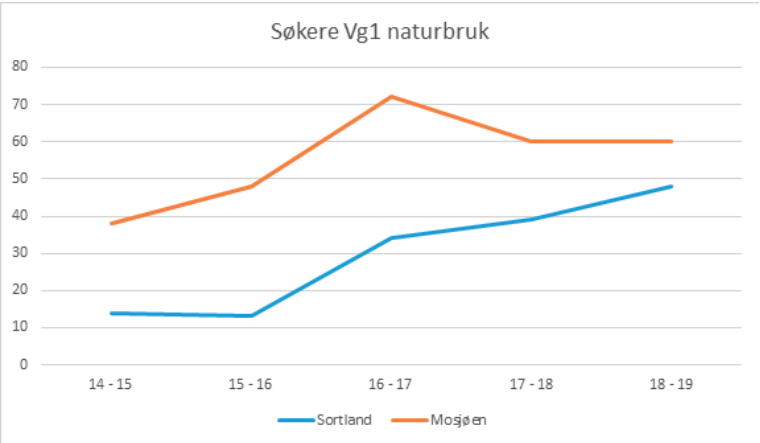

Søkertallene har økt i prosjektperioden. Vi ser at vi øker kompetanse om landbruk hos ungdommene og søkertallet til naturbruksskolene har økt. Vi venter nå på sluttresultatene.

Takk til alle medlemmer og småbrukere som har bidradd i prosjektet så langt!

Nordland Landbruksselskap

Av Ann-Christine Theodorsen

Nordland Landbruksselskap har i 2019 bestått av undertegnede som leder, Jan Storteig fra Bondelaget og Anne Isachsen fra Norsk Landbruksrådgiving. Fylkesmannen fungerer som daglig leder for selskapet. Landbruksselskapet prøver å holde en jevn aktivitet, med 3 styremøter i året, årsmøte samt utdeling av «Pris for veldrevet gårdsbruk».

Prisen gjelder for 2018 og gikk til Merethe Sund og Dag Jøran Einvik i Sømna kommune. De driver med melk, svin, skog og er aktive med mange verv i lokalmiljøet. Det ble arrangert et spennende seminar ifm utdelingen av prisen. Dag Jørund Lønning holdt et foredrag med tittelen «Mennesket, molda og naturen. – Inn i den kompostmoderne framtida. Lars Kolsrud (idrettslege ved Olympiatoppen) var foreleser om « Glød GULL & Ære – vi kan alle ha noe å lære». Det var et godt besøkt seminar og landbruket fikk gode oppslag i lokalavisen.

Vi har i 2019 innvilget støtte til Avlslaget for Sidet Trønderfe og Nordlandsfe. I 2019 var det 125 år siden en stor utstilling på Røros markerte starten for det organiserte avlsarbeidet med STN-rasen. Det ble markert med en jubileumsutstilling ved Kvitsanden på Røros 10.august 2019.
«Jordvern i Nordland» har også fått økonomisk støtte.

På årsmøtet i Landbruksselskapet ble vi enige om at vi skulle prioritere arbeid for et framtidsrettet landbruk i et klimaperspektiv. På bakgrunn av det ble det planlagt en større konferanse som i januar 2020 ble avholdt i Bodø i samarbeid med Nordland Bonde-og Småbrukarlag og Nordland Bondelag. Våre medlemmer var godt representert.

Prosjekt Utmark

Av Ann-Christine Theodorsen

Prosjekt Utmark ble etablert i 1996 og er et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Nordland Utmarkslag SA. Nordland Skogeierforening var med fra starten, men har trukket seg ut. Styringsgruppa har i 2019 bestått av følgende personer:
Geir Jostein Sandmo, Nordland Bondelag, leder i styringsgruppa
Ann Christine Theodorsen, Nordland Bonde- og Småbrukerlag
Magnar Svandal, Nordland Utmarkslag
Tore Vatne, Fylkesmannen i Nordland, miljøvernavd. har også møtt.

Den daglige aktiviteten i Prosjekt Utmark utføres av prosjektleder. I 2018 gikk prosjektleder ut i permisjon. Vi fikk en ny mann inn i jobben, men han var i knapt et år. Nå er en ny medarbeider kommet på plass. Vi er helt avhengige av å ha denne stillingen besatt. Det er mange forskjellige oppgaver som utføres i Utmarksprosjektet. Aktiviteten kan grovt deles inn som følger:

- Daglig veiledning og rådgivning av innkommende forespørsler, samt informasjonsformidling gjennom et stort kontaktnett.
- Behandling av forespørsler som kommer fra organisasjoner, kommuner, lag og enkeltpersoner. Oppdraget inkluderer arrangering av, og deltakelse på, møter i egen og andres regi.
- Støttefunksjon til Nordland Utmarkslag SA og Nordland Bondelag.
- Eksterne oppdrag. Sekretærarbeid i organiserings- og driftsplanprosesser. Evt. konsulentoppdrag/foredragsholder av annen karakter ved forespørsel.
- Sekretærfunksjon for Nordland Utmarkslag, Salten Viltforvaltningsråd og Helgeland Viltforvaltningsråd.

For øvrig jobber Prosjekt Utmark mot de nasjonale målsettinger om å integrere flere saksfelt og arter i samme drifts-og forvaltningsplan, bidra til organisering av samarbeidsorganer mellom rettighetshavere og mellom rettighetshavere og andre aktører lokalt og regionalt, bidra til økt kvalitet på det biologiske beslutningsgrunnlaget for hjorteviltforvaltningen og samarbeide med offentlige aktører.
Du finner mye informasjon om «Prosjekt Utmark» om du går inn via Nordland Bondelags sin nettside.

Samarbeidsforum Gås

Av Jan Theodorsen

Forumets hovedformål er å bidra til å løse / dempe konflikten mellom gås og bønder i Nordland, som følge av de skadene gåsebeitinga påfører jordbruket. Forumet gir anbefalinger om satser for tilrettelegging av friareal (beiting), gjør vurderinger om beiteskadenes omfang og kostnader, vurderer pågående tiltak og tar initiativ til nye, holder seg orientert om utviklingen i gåsestammene, jobber for forbedringer i tilskuddsordningen. Forumet er sammensatt av: 3 representanter fra faglagene (Nordl BSL 1repr.. Nordl BL 2 repr.), FM landbr. 3 repr., FM miljø 1 repr., NINA 1 repr., Landbruksforvaltningen Sortland/Vesterålen 1 repr., Landbruksforvaltningen Herøy/Dønna 1 repr.. Etter behov innkalles eller inviteres andre.

Det avholdes normalt 2 møter pr år. Første møtet holdes primo januar hvor det foreslås endelige satser for tilskudd for tilrettelegging for gåsebeiting, Her orienteres det fra forskningsmiljøene om status og utviklingstrekk i gåsestammene og om konsekvenser av dette for gås og landbruk. Her besluttes eller gis anbefalinger om nye tiltak og her vurderes innspill fra representantene.
Det andre møtet søkes holdt i mai, før den trekkende gåsa drar til Svalbard. Dette møtet har som formål å se på skadeomfanget, møte gårdbrukere og lokal forvaltning og å diskutere problemstillinger og utfordringer knyttet til gåsebeitinga. Det er blitt tradisjon å holde vårmøtene i kommuner, fra nord til sør i fylket, der gåseproblemene er store.

«Samarbeidsforum gås Nordland» , avholdte møter i 2019:
11.01.2019. Fastsetting av satser for tilrettelegging for gåsebeiting i Nordland.
13.05 2019. Nordland B&Slags representant ikke til stede.
14.-15.05 2019. Internasjonal gåsekonferanse i Skogn, der konferansens formål var utviklingen av gåsestammene, internasjonale tiltak for bevaring og beskyttelse av gåsestammene, konflikter gås / landbruk og andre samfunnsforhold berørt. Konferansen var nyttig for forumets medlemmer med tanke overførbare erfaringer fra andre deler av landet og fra utlandet. Artene tilhører jo flere land og er beskyttet av internasjonale konvensjoner.

Status for gåsebestandene
Grågåsa er i voldsom bestandsmessig vekst nasjonalt. Nordland fylke merker dette særdeles godt. Det er ikke satt bestandsmål. Hekketidspunktet er betydelig tidligere enn for få år siden som følge av utvidet vekststart. Regulering av bestanden skal foregå ved regulær jakt, og det gjøres innspill til myndigheten for framskynding av jaktstart. Det arbeides med forbedring av fellingsprosenten gjennom bedre jaktmetoder og organisering av jakta. Kjøttresursen blir forsøkt utnyttet, der restaurantbransjen trekkes inn. Utleie av jaktrett tenkes også som et inntektsbringende tilbud publikum.
Grågåsas beiting i tilknytning til kortnebb- og kvitkinngås øker skadeomfanget dramatisk. Det er ingen offentlige tilskudd knyttet til grågåsa for å dekke avlingstap.
Kortnebbgåsa har nå en bestand på 75.000. Bestandsmålet er 60.000. Nå settes inn tiltak for å redusere bestanden gjennom økt jakt. Denne jakta foregår ikke i Nordland i særlig grad, da høsttrekket på kortnebbgås går til Trøndelag. Her er jakta velorganisert og godt etablert. Det felles mye gås, det gir inntekter og et tilbud til folk.
Kvitkinngåsa har økt i antall, er fortsatt totalfredet, men nærmer seg antall der jakt kan bli aktuelt. I Vesterålen har den fortrengt kortnebbgås. Kvitkinngås har forskjellig beiteadferd fra kortnebbgås og anses å påføre enga større skade.

Prosjekter
Plante- og engforbedring. Med mål om å finne og utvikle gode plantesorter som tåler beitetrykk og samtidig kan gi akseptable avlinger pågår det nå et prosjekt i Andøy. Dette er i regi av NINA med deltakelse av 4 lokale gårdbrukere. Prosjektet er til nå lovende og vil gi målbare resultater til sommeren 2020.
Jaktorganisering. Som et tiltak for å kontrollere grågåsbestanden blir det gjort forsøk på jaktorganisering og metodeutvikling i jaktutførelsen. Dette engasjer grunneiere, grunneierorganisasjoner, jegerorganisasjoner og Prosjekt Utmark. Norges Bondelag har prosjektlederen. Forumets rolle i dette er basert på Forvaltningsplan for gås i Nordland 2019- 2025 der forumet har hatt en aktiv rolle. Det pågår nå et prosjekt i Andøy der det søkes midler fra Miljødepartementet. Det stilles forhåpninger til at prosjektet skal lykkes.

Utfordringer
Det er ingen erstatningsordning for skader grågås påfører landbruket. Det må på plass.

Skadekompensasjon for skader påført landbruket av «svalbardgjess» framstår som en tilskuddsordning. Dette må endres til en erstatningsordning. Den reelle kostnaden for beiteskader ligger til grunn i skadeberegningen. Vi må ha full oversikt over hva beitinga koster landbruket for å ha et holdbart argument i kravet til staten om kompensasjon.
Ordningen i dag ligger under Landbruks-og matdept og finansieres gjennom jordbruksoppgjøret. Man kan derfor si at bøndene selv finansierer ordningen. Dette hører heime under Klima- og miljødept og bør finansieres derfra.

Om det ønskes videre informasjon kan det tas kontakt med meg.
Jan Theodorsen

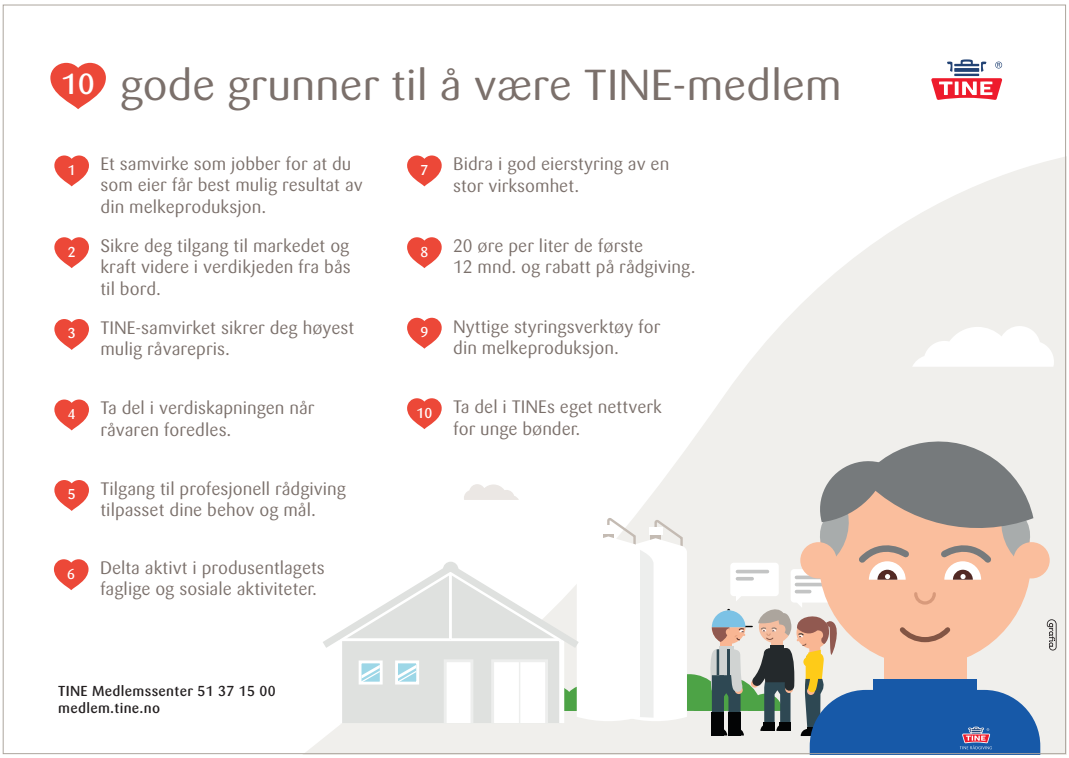

Lokallag i Nordland (oppdatert februar 2020)

Andøy	Ann-Christine Theodorsen Dverberg Prestegård 8485 Dverberg	971 80 969 actheodorsen (a) msn.com
Vesterålen	Kontakt fylkeslaget	932 44 599 nordland (a) smabrukarlaget.no
Lofoten	Kari Margrete Frøyland Indresteinfjord 46 8360 Bøstad	913 72 269 kari.fro (a) online.no
Hamarøy / Tysfjord	Bjørn Mikal Knutsen Skilvassbakk 8276 Ulvsvåg	906 26 261 hamaroy.tysfjord.smaabrukarlag (a) gmail.com
Steigen	Marita Olsen Knedalsvn 17 8283 Leinesfjord	906 73 833 marols01 (a) online.no
Fauske / Sørfold	Lars Morten Rødaas Rødås 8200 Fauske	958 26 159 lamro (a) online.no
Saltdal	Ann Guro Hansen Nestby 8250 Rognan	917 83 644 annguro (a) signalbox.no
Beiarn / Bodø	Anne Grete Kvikstad Ljønesvn 35 8100 Misvær	952 47 512 kviann (a) gmail.com
Gildeskål / Meløy	Kenneth Norum Døsavn 7 8140 Inndyr	990 00 930 salingxo (a) gmail.com
Rana	Ørjan Johansen Øverdalsvn 212 8617 Dalsgrenda	904 02 364 dalsgrendgrisen (a) gmail.com

Leirfjord	Sigvald Meisfjord Fagervikveien 10 8890 Leirfjord	954 02 420 sigvald (a) meisfjord.com
Hemnes	Tom Even Lillemo Kongsdalsvn 199 8647 Bleikvasslia	992 73 736 tomevenl (a) gmail.com
Hattfjelldal	Eivind Hoff Laneset 8690 Hattfjelldal	917 69 612 ebruno (a) online.no
Grane	Kitty Lise Vassdal Majavatn 8680 Trofors	480 56 468 kittyvassdal (a) live.no
Vega	Oddvar Nikolaisen Risbakkvn 143 8980 Vega	951 29 449 per.anton.nesjan (a) signalbox.no
Velfjord	Tore Foss Øvre Enga 8960 Velfjord	975 22 043 torefos (a) online.no
Harangsfjord	Astrid Hagen Båtnesveien 374 7981 Harangsfjord	483 07 006 astrhage (a) online.no

Kontaktinformasjon oppdateres etterhvert som lokallagsårsmøter avholdes.
Se www.smabrukarlaget.no/nordland

5 RÅD FOR GOD BONDEHELSE

Ta et morgenmøte med deg selv
Jobb med å strukturere hverdagen.

Plei det sosiale nettverket ditt
...også når du ikke trenger det.

Prioriter deg selv
Få nok søvn og spis sunt og regelmessig

Ta pauser
Det er lov å holde hviledagen hellig.

Skaff deg kunnskap
Det er lov å spørre om råd og tips.

KLIMANØYTRAL DISTRIBUSJON
Levert av Posten

NORGE P. P.
posten

Avsender:

Nordland Bonde- og Småbrukarlag
Gullsvågvn 10
8980 Vega

Husk å benytte deg av fordelene dine

Som medlem av Norsk Bonde- og Småbrukarlag får du gode rabatter hos oss:

- opptil 20 % på private forsikringer
- 15 % ekstra på bilforsikring for ungdom
- 23 % på driftsforsikringer; totalt 34 % ved god risikoscore

Du får også god pris på ulykkesforsikring og pensjonsordninger.

Kontakt oss på telefon
915 03100 eller les mer på
gjensidige.no/nbs

Gjensidige